

Motion om att införa fler vårddjur på stadens vård- och omsorgsboenden

Motion av Nike Örbrink (KD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Torun Boucher

Sammanfattning av ärendet

Nike Örbrink (KD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen beskrivs att ett grundläggande emotionellt behov hos människan är fysisk beröring. De positiva effekter som kommer av fysisk beröring kan stärkas och kompletteras genom kontakter med vårddjur. Sedan länge har vård- och sällskapsdjur varit ett uppskattat inslag inom stadens äldreomsorg. Motionären anser att staden bör höja ambitionsnivån när det kommer till vård- och sällskapsdjur för att säkerställa att även de med kognitiv svikt får sina grundläggande emotionella behov tillgodosedda.

Motionären föreslår kommunfullmäktige besluta:

- Att det ska införas fler vårddjur på stadens vård- och omsorgsboenden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att det finns vissa utmaningar med att införa fler besök av vårddjur i verksamheterna. Ett exempel är att det finns vissa svårigheter att hitta utbildade vård- eller terapihundar. Vårdhund eller terapihund och dess förare behöver ha särskilda utbildningar och därav begränsas utbudet. Med besök av vårddjur följer också en rad regler och riktlinjer som behöver beaktas.

Äldrenämnden bedömer att varje stadsdelsnämnd själva behöver ta ställning till om de ska införa fler vårddjur på sina vård- och omsorgsboenden och i det genomföra riskanalyser.

Bromma stadsdelsnämnd arbetar för och har återkommande besök av vårdhund på samtliga vård- och omsorgsboenden i egen regi.

Järva stadsdelsnämnd har goda erfarenheter av att arbeta med vårddjur och erbjuder i äldreomsorgens verksamheter regelbundna besök av vårddjur till de äldre.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget, så länge det finns en väl genomtänkt och tydlig reglering som säkerställer de äldres, personalens och djurens trygghet och välmående.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Som äldreborgarråd delar jag motionärens uppfattning om att vårddjur kan spela en betydande roll i äldres vardag. För många äldre, särskilt personer med kognitiv svikt, kan mötet med djur skapa lugn, minska oro och bryta känslan av isolering. Djurens närvaro kan ge både glädje och en känsla av sammanhang, och bidra till att stärka den sociala och emotionella miljön på våra boenden.

Det är utifrån denna övertygelse som vi redan har tagit steg för att fördjupa arbetet med vårddjur i äldreomsorgen. I budgeten för 2026 har stadsdelsnämnderna fortsatt fått i uppdrag att främja fler inslag av vård- och terapidjur i verksamheterna. I dag förekommer regelbundna besök av utbildade vård- och terapihundar på flera håll i staden, något som uppskattas av både boende och personal och som vi vill fortsätta utveckla.

Samtidigt behöver vi förhålla oss till de praktiska förutsättningarna. För att värna både djurens välfärd och alla boendes trygghet krävs också tydliga rutiner kring hygien, allergier, djurrädsla och ordnade viloplatser för djuren. Det är viktigt att vårddjursverksamhet bedrivs på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Därtill är tillgången på utbildade vård- och terapihundar begränsad.

Vi i den rödgröna majoriteten står fast vid att äldreomsorgen ska utformas med värdighet, trygghet och gemenskap i centrum. Vårddjur är ett inslag som kan förstärka denna ambition och arbete pågår redan inom stadens ramar för att öka deras närvaro.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

Motion om att införa fler vårddjur på stadens vård- och omsorgsboenden, dnr KS 2025/544-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 21 januari 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

1. Att bifalla motionen,
2. Att därutöver anföra följande

Det är glädjande att stadens förvaltningar ser möjligheterna med fler vårddjur på stadens särskilda boenden och att intresset är stort för att utöka och prova på besökshund i verksamheterna. Vi hoppas att äldreförvaltningen kan vara behjälplig i att genomföra de riskanalyser som behöver göras, samt utreda de praktiska frågorna gällande ägarskap, anställnings- och försäkringsvillkor samt övriga formalia. Detta så att stadsdelsnämnderna ska kunna ta ställning i frågan.

Besök av vårddjur kan med fördel arrangeras i samverkan med civilsamhället och de många organisationer som erbjuder hem åt herrelösa djur.

Ärendet

I en motion väckt i kommunfullmäktige beskriver Nike Örbrink (KD) att ett grundläggande emotionellt behov hos människan är fysisk beröring. Detta behov kvarstår också hos de som lider av demenssjukdom eller Alzheimers sjukdom då de emotionella funktionerna oftast är bevarade. De positiva effekter som kommer av fysisk beröring kan stärkas och kompletteras genom kontakter med vårddjur.

Motionären beskriver att sedan länge har vård- och sällskapsdjur varit ett uppskattat inslag inom stadens äldreomsorg. Hundar, katter och i vissa fall även minihästar uppskattas av äldre på boenden. Vårddjur har dessutom visat sig bidra till minskad oro och stress. Därtill har interaktioner med vårddjur visat sig kunna minska känslan av ofrivillig ensamhet. Möjligheten att få rå om något i vardagen kan också öka känslan av meningsfullhet i vardagen. Vårddjur skapar med sin blotta närvaro glädje bland både boende och personal.

Motionären beskriver att det är mot bakgrund av detta som Kristdemokraterna avsatt medel i sina budgetreservationer för att öka inslaget av vård- och sällskapsdjur inom stadens äldreomsorg. Motionären menar att staden bör höja ambitionsnivån när det kommer till vård- och sällskapsdjur, för att säkerställa att även de med kognitiv svikt får sina grundläggande emotionella behov tillgodosedda.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att det ska införas fler vårddjur på stadens vård- och omsorgsboenden.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret	4
Äldrenämnden	5
Bromma stadsdelsnämnd	6
Järva stadsdelsnämnd	7
Skarpnäck stadsdelsnämnd	8
Reservationer m.m.	10

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i att vårddjur kan vara betydelsefullt och bidra till att äldre personer får sina emotionella behov tillgodosedda. Djurens närvaro kan bidra till att sprida glädje samt minska depression, stress och ensamhet. Genom att äldre får möjlighet att ta hand om ett djur kan känslan av välbefinnande öka, samtidigt som det kan skapa motivation till interaktion och fysisk aktivitet.

I stadens budget för 2025 finns därför skrivningar till stadsdelsnämnderna om att verka för fler vårddjur inom stadens äldreomsorg. På flera boenden är terapihundar ett återkommande inslag.

Till exempel finns på Skarpnäcks vård- och omsorgsboende i egen regi en terapihund som besöker boendet en dag i veckan. Hunden är ett uppskattat inslag bland de boende. Även Bromma stadsdelsförvaltning arbetar med att ha återkommande besök av vårdhund på samtliga vård- och omsorgsboenden i egen regi, något som uppskattas bland boende och personal.

Det finns vissa utmaningar med att införa fler besök av vårddjur i verksamheterna. Ett exempel är att det finns vissa svårigheter att hitta utbildade vård- eller terapihundar. Vårdhund eller terapihund och dess förare behöver ha särskilda utbildningar och därav begränsas utbudet. Med besök av vårddjur följer också en rad regler och riktlinjer som behöver beaktas. För att visa hänsyn till allergier och djurrädsla krävs god hygien, tydlig information och att djurskyddsregler följs. Djuren bör även ha tillgång till avskilda viloplatser och en försäkring ska finnas.

Nike Örbrinks (KD) motion om att införa fler vårddjur på stadens vård- och omsorgsboenden anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2025 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen om att införa fler vårddjur på stadens vård och omsorgsboenden.

Reservation av Nike Örbrink (KD), se Reservationer m.m.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Vårddjur på vård och omsorgsboende kan öka upplevelsen av livskvalitet och meningsfullhet samt minska ensamhet. Djur värderar inte, lyssnar, stödjer, visar empati och använder en ickeverbal kommunikation. En systematisk översikt på SBU, Statens beredning för medicinsk utvärdering 2022 visar att icke farmakologiska insatser såsom exempelvis vårddjur är lika eller mer effektiva än läkemedelsbehandling för personer med demenssjukdom och mild till måttlig depression.

Vårddjur kan vara fiskar i akvarium, burfåglar, höns, katter och besökshundar med mera. Det finns företag som hyr ut djur under en period eller för enstaka besök på vård- och omsorgsboendet. Besökshund innebär en särskilt utvald och för uppgiften tränad hund där även hundföraren har utbildning.

I budget för 2022 fick äldre- och omsorgsnämnden uppdrag att initiera projekt tillsammans med utsedda stadsdelsnämnder för fler vårddjur på lämpliga vård- och omsorgsboenden. Totalt deltog elva vård- och omsorgsboenden, fem servicehus och en dagverksamhet. Sammantaget fanns ett stort intresse av att utöka och prova på besökshund i verksamheterna. Även andra former av djurbesök förekom såsom exempelvis besök av häst eller höns.

För att vårddjur ska kunna bli ett varaktigt inslag i omsorgen behöver riskanalyser göras. En hund kan exempelvis bli smittbärare av multiresistenta bakterier som MRSA. Det behöver också säkerställas att personer som vistas i verksamheten och har allergisjukdomar inte utsätts för allergener som kan orsaka allt från obehag till livshotande tillstånd. Det finns även ett behov av att utreda det praktiska i ägandeskap och utbildning av hunden samt anställningsvillkor för hundförare, försäkringsvillkor och annan formalia av vikt.

Om en enhet eller avdelning upptäcker att de på grund av allergier eller andra skäl inte kan erbjuda vårddjur kan ett alternativ vara att använda robotdjur. De liknar levande djur och svarar på mänskligt samspel. För att tillgodose behovet av fysisk beröring kan metoder som Taktil beröring också vara ett alternativ.

Förvaltningens bedömning är att varje stadsdelsnämnd själva behöver ta ställning till om de ska införa fler vårddjur på sina vård- och omsorgsboenden och i det genomföra riskanalyser.

Förvaltningen föreslår att äldre- och omsorgsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remiss av motion om att införa fler vårddjur på stadens vård- och omsorgsboenden och överlämnar det som svar på remiss till kommunstyrelsen.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2025 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens svar och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget. I stadens budget för 2025 finns ett uppdrag till stadsdelsnämnderna att verka för fler vårddjur inom stadens äldreomsorg. Något som Bromma stadsdelsförvaltning arbetar för och därför har återkommande besök av vårdhund på samtliga vård- och omsorgsboenden i egen regi.

Besöken är mycket uppskattade av de boende och arrangeras både för större grupper samt i mindre sällskap eller enskilt för den som inte kan delta på annat vis. Flera i personalgruppen vittnar om att hundbesöken bland annat hjälper till att bryta ensamhet bland de boende. De boende som sällan eller aldrig deltar på gemensamma aktiviteter ansluter ofta till dessa tillfällen för att hälsa på hunden. Ofta leder vårdhundens besök till samtal och skratt. Stadsdelsförvaltningens boenden har även återkommande besök av en ponny, något som brukar glädja såväl de boende som personalen.

Förvaltningen vill lyfta några utmaningar med att införa fler besök av vårddjur i verksamheterna. Ett exempel är att det finns vissa svårigheter att hitta utbildade vård- eller terapihundar. Vårdhund eller terapihund och dess förare behöver ha särskilda utbildningar därav begränsas utbudet. Med besök av vårddjur följer också en rad regler och riktlinjer som behöver beaktas.

Mot bakgrund av detta ställer sig stadsdelsförvaltningen sammantaget positiv till motionen.

Stadsdelsförvaltningen föreslår att Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Järva stadsdelsförvaltning är positiv till förslaget att införa fler vårddjur på stadens vård- och omsorgsboenden i de fall behovet finns.

Internationell forskning visar att djur i vårdmiljö kan ha stor betydelse för livskvaliteten hos äldre och personer med funktionsnedsättning. Ett vårddjur kan bidra till att minska oro, ensamhet och passivitet – och bidra till att skapa glädje, lugn och meningsfulla stunder i vardagen. Särskilt för personer med demenssjukdom kan möten med djur ge trygghet och väcka minnen till liv. Det kan också främja social interaktion, både mellan boende och med personal.

Förvaltningen ser dock att det viktigt att lyfta fram de utmaningar och förutsättningar som finns för arbetet med vårddjur:

- Lagar och regelverk: Det finns tydliga krav inom hälso- och sjukvårdslagstiftning, miljöbalken, smittskyddsregler samt Socialstyrelsens föreskrifter. Det måste säkerställas att vårddjuret inte utgör en hygienrisk eller äventyrar tryggheten för boende med exempelvis allergier eller rädsla för djur.

Det krävs särskilda rutiner för vilka utrymmen djur får vistas i och hur de hanteras i samband med måltider och medicinhantering. Även gällande djuret finns regelverk för tid i arbete och vila där separat lämpligt utrymme behöver finnas för vila.

- Tillgång till utbildade vårddjur: Det är ett professionellt arbete som bedrivs med vårddjur vilket kräver att både djuret och dess förare är utbildade och certifierade för att arbeta i vårdmiljö. I dagsläget är tillgången till utbildade djur och förare begränsad, vilket påverkar möjligheten att utöka användandet av vårddjur. Stadens verksamheter upphandlar idag detta på egen hand och det kan vara svårt att hitta vårddjur med möjlighet att ta ytterligare uppdrag.
- Vårddjur är en aktivitet av många i aktivitetsutbudet som sker på stadens särskilda boenden för äldre. Därmed kan efterfrågan av vårddjur i relation till andra önskade aktiviteter, påverkas av vilka boende en verksamhet har och efterfrågan inom en enhet kan variera över tid.

Järva stadsdelsförvaltning har goda erfarenheter av att arbeta med vårddjur och erbjuder i äldreomsorgens verksamheter regelbundna besök av vårddjur till de äldre. En gång i månaden besöker vårdhunden Rozzo samtliga mötesplatser, dagverksamheter, servicehuset och vård- och omsorgsboende. Rozzo träffar de äldre i grupp eller individuellt utifrån önskemål. De äldre får klappa och kela samt ha Rozzo i knäet om de så önskar. De äldre uppskattar besök av vårdhunden och det ses som ett positivt inslag i verksamheten. Upplevelsen från chefer inom förvaltningens verksamheter är att aktiviteten fungerar bra och ger ett värdefullt tillskott i de äldres vardag.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Skarpnäck stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att vårddjur kan vara betydelsefullt och bidra till att äldre personer får sina emotionella behov tillgodosedda. Djurens närvaro kan bidra till att sprida glädje samt minska depression, stress och ensamhet. Genom att äldre får möjlighet att ta hand om ett djur kan känslan av välbefinnande öka, samtidigt som det kan skapa motivation till interaktion och fysisk aktivitet. På Skarpnäcks vård- och omsorgsboende i egen regi finns en terapihund som besöker boendet en dag i veckan.

Hunden är ett mycket uppskattat inslag bland de boende. Sammanfattningsvis kan vårdhund bidra till en förbättrad livskvalitet på äldreboende.

Införandet av vårdhund bör ske utifrån tydliga riktlinjer för hantering av djuren. För att visa hänsyn till allergier och djurrädsla krävs god hygien, tydlig information och att djurskyddsregler följs. Djuren bör ha tillgång till avskilda viloplatser och en försäkring ska finnas. Sammanfattningsvis ser förvaltningen positivt på förslaget, så länge det finns en väl genomtänkt och tydlig reglering som säkerställer de äldres, personalens och djurens trygghet och välmående. Förvaltningen kan konstatera att det i kommunfullmäktiges budget redan idag finns skrivningar till stadsdelsnämnderna om att verka för fler vårdhund inom stadens äldreomsorg.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen har inte funnit att förslaget har någon påverkan utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Förslaget anses påverka män och kvinnor på samma sätt.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Reservation av Nike Örbrink (KD)

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra följande

Det är glädjande att även äldreförvaltningen ser möjligheterna med fler vårddjur på stadens särskilda boenden och att intresset är stort för att utöka och prova på besökshund i verksamheterna. Vi hoppas att äldreförvaltningen kan vara behjälplig i att genomföra de riskanalyser som behöver göras, samt utreda de praktiska frågorna gällande ägarskap, anställnings- och försäkringsvillkor samt annan formalia. Detta så att stadsdelsnämnderna sedan kan ta ställning i frågan.

Besök av vårddjur kan med fördel arrangeras i samverkan med civilsamhället och de många organisationer som erbjuder hem åt herrelösa djur.